

Nedostaci:

1. način iskazivanja ocjena u bodovima uvelike je subjektivne prirode;
2. problem lingvističke »čistoće« teksta,
(Da bi test bio efikasan, morao se dovesti u vezu sa znanjem onoga kome je namijenjen. »Čistoća« testa o kojoj razmišlja nastavnik — autor razlikuje se od stvarnog stupnja »čistoće«, koji ovisi o vrsti znanja koje pretpostavljamo kod učenika.)
3. priprema testa iziskuje velik napor nastavnika, koji u sadašnjem trenutku mijenjanja kompletnih društvenih odnosa, što ne mimoilazi ni obrazovanje, ima još i niz drugih funkcija.

Bez obzira na nedostatke i teškoće koje sam navela, ostaje ipak ono najvrednije zbog čega treba pristupiti ovom složenom poslu. Naime, treba uložiti maksimum svoje stručnosti i truda da bi naša omladina osjetila odgovornost i odlučivala o vlastitom stupnju znanja, a u krajnjoj instanciji to postaje možda i važniji moment od obrazovanja, jer radi se o uzrastu petnaestogodišnjaka koji bi tek trebali nastaviti školovanje.

Literatura

- Wilga M. Rivers, *Teaching Foreign Language Skills*, The University of Chicago Press, 1968.
- S. Pit Corder, *Introducing Applied Linguistics*, Penguin Education, 1975.
- Bloor, Forrest, Laird, Relton, *Objective Tests in English as a Foreign Language I*, Macmillan Education Limited, London and Basingstoke, 1974.
- Dr Vladimir Mužić, *Testovi znanja*, Školska knjiga, 1964.

Etelka Seleši — Emilija Horvat — Matija Štefko

SVRSISHODNO RAŠCLANJIVANJE ČASOVA STRANOG JEZIKA NA PREVODILAČKOM SMERU RADI IZBEGAVANJA MONOTONIJE

Uvođenjem devet časova stranog jezika na prevodilačkom smeru srednjeg usmerenog obrazovanja pružena je predavačima stranog jezika mogućnost raznovrsnog rada radi ostvarivanja primarnog zadatka školovanja na ovom smeru — savlađivanja govornog jezika. Obaveza prema programu i »odrešene ruke« u kreiranju forme i sadržaja rada dovele su predavače na relaciji nastavnik—program u situaciju sličnu onoj iz narodne poslovice »Pustio bih ja njega da on pusti mene«.

Nije začuđujuće, dakle, koliko se nastavnik odjednom našao u nedoumici i pitao šta uraditi sa tim »blagodatnih« devet časova — imajući u vidu da je do tada radio uz standardan udžbenik planiran za 2—4 časa nedeljno, i da

nema iskustva u radu sa povećanim brojem nedeljnih časova. I pored raznih seminara, razmena mišljenja i savetovanja, dilemu oko popunjavanja sadržaja časova morao je ipak sam razrešiti, oslanjajući se na plan i program prevodilačke struke.

Izdvajanjem posebnih časova vežbi iz ukupnog godišnjeg fonda, program stavlja poseban akcent na praktičan rad. Ovaj zaključak izgleda paradoksalan, jer u programu stoji 210 časova teorije i 105 časova vežbi u prvoj godini učenja, te 165 prema 115 u drugoj, što eksplicitno govori suprotno. Uzrok svega je, svakako, pojam »teorija« koji u programu ima svoje specifično značenje. Stepem školovanja i priroda predmeta isključuju mogućnost postojanja »čistih« časova teorije akademskog tipa. Teorija (u svom osnovnom značenju) bit će tek toliko prisutna na ovom stepenu da bi se, s jedne strane, znanja stečena putem vežbanja i praktičnom primenom osmislila, a s druge strane da bi poslužila kao putokaz radi izbegavanja stranputica kojima učenici često krenu u svojim pokušajima da komuniciraju na stranom jeziku.

Globalno razlučivanje celog kompleksa građe, uz raščišćavanje šta je to što je teoretsko a šta predstavlja vežbu, još ne rešava problem raspodele gradiva na devet časova. Kako se rasteretiti balasta tematike i gramatičke građe tako da i »vuci budu siti a i ovce na broju«?

Doziranje

Pitanje doziranja gradiva izvanredno je delikatno za nastavnika, prvenstveno zato što je lični kreator rada na časovima, te eventualne propuste ili čak promašaje veoma teško može pravdati nedostatkom nastavnog materijala, nezainteresovanošću učenika ili njihovim velikim brojem (grupe su maksimirane na 20 učenika). Koju vrstu jezičkih umešnosti, na kakvom jezičkom materijalu i do kog stepena razvijati da bi one u praksi rezultirale skoro bezlično zvučom rečenicom »On govori...«? Da bismo te raznolike i raznobojne kamenčiće ipak na kraju oblikovali u kakav-takav mozaik, pokušali smo to postići sledećom raspodelom:

9 časova			
teorija: 6 časova			vežbe: 3 časa
3 časa	1 čas	2 časa	— manipulativne i komunikativne vežbe — vežbe iz primenjene gramatike
obrada tematike	obrada domaće lektire	rad u laboratoriji (trake, ploče, filmovi, dijapozitivi, dijafilmovi i sl.)	

Ovakva raspodela pruža čvršći okvir pripreme za časove kako za predavača, tako i za učenike, a smanjuje se mogućnost improvizovanog svaštarenja.

Ovo bi se moglo i dalje razraditi u smislu učešća više nastavnika u radu, u prilog čega bismo kao razloge mogli navesti: a) poboljšanje dinamike nastave blokova od 3—5 časova; b) mogućnost svestranije pripreme za predavača; c) dublje poniranje u poteškoće (pismeno izražavanje, na primer); d) lični afinitet predavača prema nekoj oblasti i druge. Ima i dosta razloga koji govore protiv. Da bi ovaj sistem svrsishodno funkcionisao i doveo do cilja, potreban je visok stepen saradnje, usaglašavanje metodskih načela nastavnika i praćenje celokupnog procesa nastave. S obzirom na lično iskustvo u takvom radu, isti bi predložili samo kao eksperimenat u drugoj godini učenja.

Učionica van škole

Tragajući za načinima i sredstvima kojima bismo izbegli rutinski i jednoličan rad, uvrstili smo u plan nastave neke događaje iz kulturnog života grada i neke programe televizije. No to nije bio i jedini razlog. Drugi, možda daleko značajniji, jeste manjkavost materijala putem koga bi se obradila građa preko koje bi učenici u velikim centrima upoznali kulturu i civilizaciju naroda čiji jezik izučavaju. Tako su tokom prošle školske godine učenici prevodilačkih odeljenja prisustvovali na tri pozorišne predstave, tri filmske predstave, tri koncerta, dve književne večeri i jednom predavanju o prevodjenju. Većinom su to bila dela engleske i nemačke kulture (Šekspir, Šo, Gete, H. Bel, Šubert), ali su bila zastupljena i francuska i ruska (muzika francuskih impresionista, Jesenjin).

Planiranje i broj takvih časova je uslovan, jer ono umnogome zavisi od repertoarske politike ustanova koje organizuju kulturni život jedne sredine.

Sama organizacija poseta je kompleksna jer zahteva elastičnost pedagoških organa prema takvim vidovima nastave koji mogu da poremete, ponekad, raspored, spremnost nastavnika stranih jezika da se prihvate organizacije poseta, te prisustvo svih učenika prevodilačkih odeljenja (često ima učenika putnika, ulaznice za neke manifestacije su preskupe i suviše opterećuju budžet pojedinih roditelja).

No i pored navedenih teškoća, ne bi trebalo odustati od organizacije takvih vrsta časova jer je korist od njih višestruka. Sa opšteobrazovnog aspekta, korist vidimo u izgradnji harmoničnije ličnosti učenika. Učenik postaje »internacionalniji« u svojim pogledima jer stiče saznanja i o kulturama koje nisu usko vezane za narod čiji jezik izučava. U njemu se razvija sposobnost upoređivanja i kritičke analize. Izlaženjem iz okvira čisto stručnog, on pravi korak u sfere kulturologa, a iskustva iz ove oblasti će mu izvanredno poslužiti u budućem pozivu prevodioca. Nije zanemarljiv ni novi vid odnosa nastavnik—učenik koji, zbog prirode »rada« i ambijenta, može postati spontaniji i manje stereotipan.

Da li ima još načina?

Dvogodišnje iskustvo u radu na prevodilačkim odeljenjima Centra za obrazovanje stručnih radnika u društvenim djelatnostima u Subotici kratak je pe-

riod da bi se naši predlozi mogli nazvati proverenim metodama. Predstoji nam period provera i modifikacija. Verovatno nisu ni jedinstveni ni jedini metodi kojima se mogu pokušati rešiti problemi koji se javljaju sa uvođenjem novog programa i radikalnim promenama u načinu školovanja.

Yvonne Vrhovac

POSLOVICE U NASTAVI STRANIH JEZIKA

Razlozi upotrebe poslovice u nastavi stranih jezika mogu biti višestruki. Ovisno o stupnju znanja učenika, kao i o cilju zbog kojega su poslovice uključene u nastavni sat, postoji nekoliko pristupa obradi poslovice. Obrađuju li se poslovice samo s aspekta njihova sadržaja, nastavnik može od naprednijih učenika tražiti ne da objasne u nekoliko rečenica sadržaj poslovice, nego da u materinskom jeziku potraže poslovicu koja bi sadržajno odgovarala onoj koja se prorađuje. Pri takvu radu možemo podijeliti poslovice u nekoliko skupina. U prvoj bi bile poslovice koje su i po sadržaju i po formi gotovo identične onima koje nalazimo u našem jeziku. U drugoj bi skupini bile one poslovice kod kojih nalazimo neke neznatnije leksičke ili sintetičke razlike u usporedbi s poslovicama u našem jeziku, a u trećoj bi se skupini našle poslovice koje sadržajno odgovaraju našim poslovicama, no oblikom su posve drukčije. Tražili bismo od učenika da uoče i usporede sve leksičke i sintaktičke sličnosti i razlike koje postoje u oba jezika pri izricanju iste misli.

Metodološkoj obradi francuskih poslovice pristupili smo na neke od opisanih načina. U skupinu poslovice identičnih u oba jezika uvrstili smo npr. ove:

*L'occasion fait le larron.
Il n'y a pas de fumée sans feu.
Il faut battre le fer tant qu'il est chaud. Itd.*

U skupinu poslovice koje se neznatno razlikuju od onih u hrvatskom jeziku uvrstili smo:

*N'éveillez pas le chat qui dort.
L'habit ne fait pas le moine.
Comme on fait son lit on se couche. Itd.*

U posljednju skupinu ubrojili smo ove poslovice:

*Un tiens vaut mieux que deux tu l'auras.
Péché avoué est à demi pardonné.
Que se ressemble s'assemble. Itd.*

Poslovice možemo obraditi i s obzirom na njihovu temu. Tako bi u jednu skupinu mogle ući sve poslovice koje govore o djeci, omladini i odnosu između generacija, u drugu skupinu poslovice o vremenu, zatim poslovice o bolestima i liječnicima, te poslovice o ljubavi i osjećajima, a moglo bi se sastaviti još mnogo tematski različitih skupina. Na temu omladine odabrali smo ove poslovice: